

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O LOKALNOJ I PODRUČNOJ
(REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

Zagreb, 06. rujna 2007.

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O
IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O LOKALNOJ I PODRUČNOJ
(REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI**

Članak 1.

U Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01 – vjerodostojno tumačenje, 129/05) u članku 10. stavku 7. riječi: „poglavarstvo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave“ zamjenjuje se riječima: „općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan“.

Članak 2.

U članku 24. stavku 3. riječ: „poglavarstva“ zamjenjuje se riječima: „općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana“.

Članak 3.

U članku 35. stavku 1. točka 3. briše se.
Dosadašnje točke 4., 5., 6. i 7. postaju točke 3., 4., 5. i 6.

Članak 4.

Iza članka 35. dodaju se članci 35.a i 35.b koji glase:

„Članak 35.a

Članovi predstavničkog tijela mogu općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu postavljati pitanja o njegovu radu.

Pitanja mogu biti postavljena usmeno na sjednicama predstavničkog tijela ili u pisanom obliku posredstvom predsjednika predstavničkog tijela sukladno odredbama poslovnika predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Članak 35.b

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan dva puta godišnje podnosi polugodišnja izvješća o svom radu predstavničkom tijelu sukladno odredbama statuta jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Pored izvješća iz stavka 1. ovog članka predstavničko tijelo može od općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana tražiti izvješće o pojedinim pitanjima iz njegovog djelokruga koje općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan podnosi sukladno odredbama statuta jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Članak 5.

U članku 37. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:
„Sjednicama predstavničkog tijela prisustvuje općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan.“

Dosadašnji stavci 2., 3. i 4. postaju stavci 3., 4. i 5.

Članak 6.

Članak 39. mijenja se i glasi :
„Izvršno tijelo jedinice lokalne i jedinice područne (regionalne) samouprave u općini je općinski načelnik, u gradu gradonačelnik i u županiji župan.“

Članak 7.

Članak 40. mijenja se i glasi:
„Općinski načelnik i zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnik i zamjenik gradonačelnika, župan i zamjenik župana biraju se na neposrednim izborima sukladno posebnom zakonu.“

Članak 8.

Iza članka 40. dodaju se članci 40.a, 40.b i 40.c koji glase:

„Članak 40.a

Općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu i njihovom zamjeniku mandat prestaje po sili zakona:

- danom podnošenja ostavke,
- danom pravomoćnosti sudske odluke o oduzimanju poslovne sposobnosti,
- danom pravomoćnosti sudske presude kojom je osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od 1 mjesec,
- danom pravomoćnosti sudske presude kojom je osuđen radi počinjenja kaznenog djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, Republike Hrvatske i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,
- danom odjave prebivališta s područja jedinice,
- danom prestanka hrvatskog državljanstva,
- smrću.

Predstavničko tijelo će u roku od 8 dana obavijestiti Vladu Republike Hrvatske o prestanku mandata općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana radi raspisivanja prijevremenih izbora za novog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Ako je prestanak mandata općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana nastupio u kalendarskoj godini u kojoj se održavaju redovni izbori, a prije njihovog održavanja, u toj se jedinici neće raspisati i održati prijevremeni izbori za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Ako prestane mandat zamjeniku općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana neće se raspisivati prijevremeni izbori.

Članak 40.b

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihov zamjenik mogu se razriješiti.

Predstavničko tijelo može raspisati referendum o razrješenju općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika u slučaju:

- kada krše ili ne izvršavaju odluke predstavničkog tijela,
- kada svojim radom prouzroče jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave znatnu materijalnu štetu.

Pod pojmom znatne materijalne štete iz stavka 2. ovog članka smatra se šteta u iznosu od 1% od proračuna te jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u tekućoj godini, a ako 1% od proračuna iznosi preko 500.000,00 (petsto tisuća) kuna pod znatnom materijalnom štetom smatra se šteta u iznosu od 500.000,00 kuna.

Na referendum iz stavka 2. ovog članka shodno se primjenjuju odredbe Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave.

Prijedlog za raspisivanje referenduma o razrješenju općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika može podnijeti najmanje jedan trećina članova predstavničkog tijela.

Odluka o raspisivanju referenduma o razrješenju općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika donosi se većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Ako na referendumu o pitanju iz stavka 1. ovog članka bude donesena odluka o razrješenju općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika, mandat im prestaje danom objave rezultata referenduma, a Vlada Republike Hrvatske imenovati će povjerenika Vlade Republike Hrvatske za obavljanje poslove iz nadležnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Predstavničko tijelo ne smije raspisati referendum o razrješenju općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika prije proteka roka od 6 mjeseci od početka mandata općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika.

Referendum iz stavka 2. ovog članka ne smije se raspisati prije proteka roka od 12 mjeseci od ranije održanog referenduma o istom pitanju.

Članak 40.c

Birači upisani u popis birača općine, grada, odnosno županije imaju pravo predstavničkom tijelu predložiti raspisivanje referenduma o pitanju razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika.

Odluku o raspisivanju referenduma predstavničko tijelo mora donijeti u roku od 30 dana od prijema prijedloga.

Referendum iz stavka 1. ovog članka ne smije se raspisati prije proteka roka od 12 mjeseci od ranije održanog referenduma o istom pitanju.

Na referendum iz stavka 1. ovog članka odgovarjuće se primjenjuju odredbe Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave.

Članak 9.

Članak 41. mijenja se i glasi:

„Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan ima zamjenika koji se bira na neposrednim izborima sukladno posebnom zakonu.

U jedinicama lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, statutom te jedinice lokalne i područne

(regionalne) samouprave može biti propisano da zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana mora biti iz redova nacionalnih manjina.

U jedinicama lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u kojima je statutom propisano da pripadnici nacionalne manjine imaju pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana, ako na izborima ne bude ostvareno to pravo raspisat će se dopunski izbori za zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Na dopunskim izborima pravo glasa imaju samo pripadnici nacionalne manjine koja ostvaruje pravo na zastupljenost. Na dopunske izbore primjenjuju se odredbe Zakona o izborima župana, gradonačelnika grada Zagreba, gradonačelnika i općinskih načelnika koje nisu u suprotnosti sa odredbama ovog Zakona.

Za pravovaljanost kandidature na izborima potrebno je sakupiti u općinama do 1000 stanovnika 50 potpisa, a u preostalim općinama, gradovima i županijama 100 potpisa.

U jedinicama lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u kojima budu provedeni dopunski izbori iz stavka 3. ovog članka općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan ima dva zamjenika.“

Članak 10.

U članku 43. stavku 1. riječi: „jedan od zamjenika koje on odredi“ zamjenjuju se riječju: „zamjenik“.

U stavku 2. riječi „jednom od svojih zamjenika“ zamjenjuju se riječju „zamjeniku“.

Članak 11.

Članak 44. mijenja se i glasi:

„ Izvršne poslove obavlja u općini općinski načelnik, u gradu gradonačelnik i u županiji župan.“

Članak 12

Članci 45., 46. i 47. brišu se.

Članak 13.

U članku 48. stavku 1. riječ: „Poglavarstvo“ zamjenjuje se riječima: „Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan“.

U stavku 1. točki 4. riječi: „i raspolaže“ brišu se.

U stavku 1. iza točke 4. dodaje se nova točka 5. koja glasi:

„odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave čija pojedinačna vrijednost ne prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina, a najviše do 1.000 000 (jedan milijun) kuna, te ako je stjecanje i otuđivanje nekretnina i pokretnina planirano u proračunu, a stjecanje i otuđivanje pokretnina i nekretnina provedeno u skladu sa zakonskim propisima“.

Dosadašnja točka 5. postaje točka 6.

Stavak 2. mijenja se i glasi:

„U slučaju iz stavka 1. točke 5. ovog članka odluku o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina čija ukupna vrijednost prelazi 0,5%, odnosno čija je pojedinačna vrijednost veća

od 1.000 000 (jedan milijun) kuna od iznosa prihoda iz točke 5. stavka 1. ovog članka, donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave“.

Članak 14.

Članci 49., 50., 51., 52. i 52.a brišu se.

Članak 15.

U članku 53.a u stavku 1. riječ: „poglavarstvo“ zamjenjuje se riječima: „općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan“.

U stavku 2. riječ: „Poglavarstvo“ zamjenjuje se riječima: „Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan“.

Članak 16.

U članku 56.a u stavku 2. riječi: „Poglavarstvo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave“ zamjenjuje se riječima: „Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan“.

Članak 17.

U članku 64. u stavku 1. riječi: „poglavarstvo koje“ zamjenjuju se riječima: „općinski načelnik, odnosno gradonačelnik koji“.

Stavak 2. briše se.

Članak 18.

U članku 77.a riječi: „poglavarstva jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave“ zamjenjuje se riječima: „općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana“.

Članak 19.

U članku 84. stavku 1. točka 4. briše se.

Dosadašnje točke 5., 6., 7. i 8. postaju točke 4., 5., 6. i 7.

Članak 20.

U članku 86. stavku 1. dodaje se točka 4. koja glasi:
„4. u slučaju propisanim člankom 40.b stavak 7. ovog Zakona.“

Članak 21

Članak 87. briše se.

Članak 22.

U članku 90. stavak 1. mijenja se i glasi:
„Općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihov zamjenik svoje dužnosti obavljaju profesionalno.

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„Općim aktom općinskog vijeća može se odrediti da u općinama do 1.000 stanovnika, općinski načelnik i njegov zamjenik svoje dužnosti mogu obavljati bez zasnivanja radnog odnosa.“

Dosadašnji stavci 2., 3., 4., 5. i 6. postaju stavci 3., 4., 5., 6. i 7.

Članak 23.

Članak 92. mijenja se i glasi:

„Općinskom načelniku, gradonačelniku, županu i njihovim zamjenicima prava na temelju obavljanja dužnosti prestaju danom izbora novog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan od dana raspisivanja izbora za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana pa do dana izbora novog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana može obavljati samo poslove koji su neophodni za redovito i nesmetano funkcioniranje jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave uređene ovim i drugim zakonima.“

Članak 24.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave uskladit će statute i druge opće akte s odredbama ovog Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 25.

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaju vrijediti odredbe statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se odnose na izbor općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana i njihovih zamjenika, te općinskog, gradskog i županijskog poglavarstva, odnosno odredbe statuta koje se tiču povjerenja i razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana, te druge odredbe statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su suprotne odredbama ovog Zakona.

Članak 26.

Ovaj Zakon stupa na snagu 17. svibnja 2009. godine.

OBRASLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Vlada Republike Hrvatske je aktom od 29. lipnja 2006. godine dostavila Predsjedniku Hrvatskog sabora Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Hrvatski sabor i radna tijela Hrvatskog sabora raspravljali su o Prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi u listopadu 2006. godine.

Hrvatski sabor dana 13. listopada 2006. godine na svojoj 22. sjednici donio je Zaključak kojim se Prijedlog zakona prihvaća, te se sve iznijete primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Hrvatski sabor i radna tijela raspravljali su o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi u svibnju 2007. godine. Nakon rasprave o Konačnom prijedlogu Zakona, Hrvatski sabor donio je na 25. sjednici, 18. svibnja 2007. godine, Zaključak prema kojem će se o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, provesti treće čitanje.

Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi dostavljen je nadležnim tijelima

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi temeljni je zakon kojim je uređen sustav lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj. Tim Zakonom utvrđene su ovlasti i nadležnosti tijela lokalnih jedinica, njihovi međusobni odnosi i odgovornosti. Uvođenje sustava neposrednog izbora općinskog načelnika, gradonačelnika i župana, te njihovih zamjenika nastaje korjenita promjena sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave koja utječe ne samo na izbor nositelja izvršne ovlasti, nego i na njihova prava, obveze i odgovornosti.

Neposredan izbor nositelja izvršne ovlasti u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave stvara značajnu promjenu uprave na lokalnoj razini, budući nastaje „podjela ovlasti“ između neposrednog vršitelja izvršne ovlasti tj. općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i zakonodavne vlasti tj. predstavničkog tijela. Naime, izvršne ovlasti prethodno su bile pod kontrolom predstavničkog tijela kroz ovlast imenovanja općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana.

Prema sadašnjem Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2001. godine nositelj izvršne ovlasti podložan je kontroli predstavničkog tijela budući ga ono bira iz svojih redova, može mu izglasati nepovjerenje i razriješiti ga dužnosti prije isteka vremena na koji je izabran. Ovakva zakonska rješenja na određeni način su se pokazala kao zapreka za bolje i učinkovitije funkcioniranje tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i boljeg obavljanja usluga prema građanima Republike Hrvatske. Stoga bi prelaskom na model neposrednog izbora nositelja izvršne ovlasti od strane građana, s tim u vezi i drugačijem propisivanjem ovlasti izvršnog tijela uspostavila ravnoteža između predstavničkog tijela i izvršne vlasti, upravo radi osiguravanja stabilnosti njihova funkcioniranja.

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi nalazi se u odredbi članka 1. stavak 3. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 41/01 – pročišćeni tekst i 55/01- ispravak).

Ustavna osnova za donošenje ovog Zakona također, su i odredbe glave VI. Ustava Republike Hrvatske pod nazivom "Mjesna, lokalna i područna (regionalna) samouprava" koja obuhvaća odredbe članka 132. do odredbe članka 137. Ustava Republike Hrvatske. Navedene ustavne odredbe osnovni su pravni okvir za donošenje propisa kojima se uređuju pitanja vezana uz sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ujedno se napominje da sukladno odredbi članka 82. stavak 2. Ustava Republike Hrvatske organske zakone, dakle zakone kojima se razrađuju Ustavom utvrđena ljudska prava i temeljne slobode, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela, te ustrojstvo i djelokrug lokalne i područne (regionalne) samouprave Hrvatski sabor donosi većinom glasova svih zastupnika. Slijedom iznijetoga, i Zakon čije se donošenje predlaže potrebno je donijeti većinom glasova svih zastupnika Hrvatskoga sabora.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM UREĐUJU

Osnovna pitanja koja se predlažu urediti ovim Zakonom jesu:

- uređenje odnosa između neposredno izabranog općinskog načelnika, gradonačelnika, župana, gradonačelnika Grada Zagreba, te njihovog zamjenika i predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave,
- definiranje ovlasti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana,
- definiranje i uređenje postupka razrješenja neposredno izabranog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika.

Posljedice koje će proisteći donošenjem ovog Zakona su sljedeće:

- veća legitimnost izbora općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana budući je njihov izbor ostvaren neposrednim izborom od strane građana,
- pridonošenje većoj identifikaciji građana s lokalnom vlašću,
- bolji sustav upravljanja, te veća stabilnost lokalne vlasti odnosno lokalne i područne (regionalne) samouprave u cjelini,
- veći stupanj sigurnosti i kontinuiteta u radu izvršnog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

III. OBJAŠNJENJE ODREDABA PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Kako je Zakonom ukinuto poglavarstvo, ovlast davanja pravnim osobama odobrenja za upotrebu grba i zastave jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, a

radi promicanja interesa općine, grada ili županije dodijeljena je općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu.

Uz članak 2.

S obzirom na glavnu intenciju Zakona i uređenje odnosa između predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i neposredno izabranog nositelja izvršnih ovlasti, a uslijed ukidanja poglavarstva, pravo predlaganja referenduma dodijeljeno je općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu.

Uz članak 3.

Budući je Zakonom propisan neposredan izbor nositelja izvršne vlasti u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, ukinuta je ovlast predstavničkog tijela da bira i razrješuje općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, te njihovog zamjenika, kao i članove poglavarstva, budući se ista ukidaju.

Uz članak 4.

Dodaje se novi članci 35.a i 35.b.

Člankom 35.a predviđeno je da članovi predstavničkog tijela mogu općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu postavljati pitanja o njegovu radu. Svi detalji oko procedure postavljanja pitanja i davanja odgovora na iste prepušteni su predstavničkom tijelu jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave da ih uredi svojim poslovníkom.

Člankom 35.b predviđena je obveza općinskog načelnika, gradonačelnika i župana da dva puta godišnje podnose izvješća o svom radu za polugodišnje razdoblje sukladno odredbama statuta jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave. Pored ova dva polugodišnja izvješća koje općinski načelnik, gradonačelnik i župan obvezno podnose, Zakonom je predviđeno da predstavničko tijelo sukladno odredbama statuta jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave može tražiti i podnošenje posebnih izvješća o pojedinim pitanjima iz djelokruga nositelja izvršne vlasti.

Uz članak 5.

Kako bi članovi predstavničkog tijela mogli općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu postavljati usmena pitanja na sjednicama predstavničkog tijela ovim člankom predviđena je obveza općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana da prisustvuju sjednicama općinskog, odnosno gradskog vijeća, te sjednicama županijske skupštine.

Uz članak 6.

Utvrđuje se da su izvršna tijela jedinice lokalne i jedinice područne (regionalne) samouprave u općini općinski načelnik, u gradu gradonačelnik i u županiji župan.

Uz članak 7.

Utvrđuje se da se općinski načelnik i zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnik i zamjenik gradonačelnika, te župan i zamjenik župana biraju na neposrednim izborima sukladno posebnom zakonu.

Uz članak 8.

Dodaje se novi članci 40.a., 40.b i 40.c kojim je određena mogućnost razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, te njihovog zamjenika.

Člankom 40.a propisani su slučajevi kada općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu i njihovom zamjeniku mandat prestaje po sili zakona. A to su sljedeći slučajevi: ako podnese ostavku danom podnošenja ostavke, ako mu pravomoćnom sudskom presudom bude oduzeta, odnosno ograničena poslovna sposobnost danom pravomoćnosti sudske odluke, ako je pravomoćnom sudskom presudom osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od mjesec dana danom pravomoćnosti sudske presude, potom danom pravomoćnosti sudske presude kojom je osuđen radi počinjenja kaznenog djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, Republike Hrvatske i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, ako odjavi prebivalište s područja jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave danom odjave prebivališta, ako mu prestane hrvatsko državljanstvo danom njegova prestanka, te smrću. Kada općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu prestane mandat iz nekog od prethodno navedenih razloga predstavničko tijelo će obavijestiti Vladu Republike Hrvatske o nastupu tih okolnosti, kako bi Vlada raspisala izbore. Predviđeno je da se izbori neće održati ako neke od navedenih okolnosti nastupi u kalendarskoj godini u kojoj se održavaju redovni izbori, a prije njihovog održavanja. U slučaju da je mandat prestao zamjeniku općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana propisano je da se prijevremeni izbori neće raspisivati.

Člankom 40.b utvrđeno je da predstavničko tijelo može raspisati referendum o pitanju razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika u slučaju kada krše ili ne izvršavaju odluke predstavničkog tijela, te kada svojim radom prouzroče jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave znatnu materijalnu štetu. Zakonom je određeno što se smatra znatnom materijalnom štetom, te je tako propisano da se pod pojmom znatne materijalne štete smatra šteta u iznosu od 1% od proračuna te jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u tekućoj godini, a ako 1% od proračuna iznosi preko 500.000,00 (petsto tisuća) kuna pod znatnom materijalnom štetom smatra se iznos u visini od 500.000,00 kuna.

Odluka o raspisivanju referenduma o navedenom pitanju donosi se većinom glasova svih članova predstavničkog tijela, a prijedlog za donošenje predmetne odluke može podnijeti najmanje jedan trećina članova predstavničkog tijela. Zakonom je propisano da se na referendum o pitanju razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika shodno primjenjuju odredbe Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave.

Radi osiguranja od zloupotreba navedenog prava, tj. prava da predstavničko tijelo razriješi dužnosti neposredno izabranog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, Zakonom je određeno da se referendum koji je iniciralo predstavničko tijelo ne može održati prije protoka roka od 6 mjeseci od početka mandata općinskog načelnika,

gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika, te da se isti referendum ne smije se raspisati prije proteka roka od 12 mjeseci od ranije održanog referenduma o istom pitanju.

Člankom 40.c dana je mogućnost biračima upisanim u popis birača općine, grada, odnosno županije da pokrenu pitanje razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika, te je također propisana shodna primjena Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave. Predstavničko tijelo dužno je donijeti odluku o održavanju referenduma u roku od 30 dana od prijema prijedloga.

Uz članak 9.

Zakonskim tekstom predviđeno je da općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan imaju jednog zamjenika koji se bira na neposrednim izborima sukladno posebnom zakonu. Dakle, zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana bira se istovremeno na isti način i po istom postupku kao i općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan.

Kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2005. godine predviđena zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a s ciljem ostvarivanja odgovarajuće zastupljenosti sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, ovim je člankom stavkom 2. predviđeno da statutom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave može biti propisano da zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana mora biti iz redova nacionalnih manjina.

Također je propisano da ukoliko na izborima ne bude ostvareno pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz redova nacionalnih manjina kako je to propisano statutom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave raspisat će se dopunski izbori za zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana. Na dopunskim izborima pravo glasa imati će samo pripadnici nacionalne manjine koja ostvaruje pravo na zastupljenost, te će se na te izbore primijeniti odredbe Zakona o izborima župana, gradonačelnika grada Zagreba, gradonačelnika i općinskih načelnika i koje nisu u suprotnosti sa odredbama ovog Zakona. A ovim Zakonom je tako propisano da je za pravovaljanost kandidature na dopunskim izborima potrebno sakupiti u općinama do 1000 stanovnika 50 potpisa, a u preostalim općinama, gradovima i županijama 100 potpisa.

Ukoliko budu provedeni dopunski izbori za zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana koji je iz redova pripadnika nacionalnih manjina u toj će jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan imati dva zamjenika

Uz članak 10.

Izvršene su izmjene sukladno činjenici da prema prijedlogu ovog Zakona općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan imaju jednog zamjenika.

Uz članak 11.

Propisano je da izvršne poslove obavlja u općini načelnik općine, u gradu gradonačelnik i u županiji župana.

Uz članak 12.

Brisane su odredbe koje se tiču poglavarstva, buduća se ista ukidaju ovim Zakonom.

Uz članak 13.

Ovim člankom određeno je da općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan raspolaže s imovinom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, ali s određenim ograničenjima. Naime, predviđeno je da općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan može donositi odluku o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave čija vrijednost ne prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina, a najviše do 1.000 000 (jedan milijun) kuna i ako je stjecanje i otuđivanje nekretnina i pokretnina planirano u proračunu, a stjecanje i otuđivanje pokretnina i nekretnina provedeno u skladu sa zakonskim propisima.

U slučaju da se radi o imovini čija je pojedinačna vrijednost veća od 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina, a najviše do 1.000 000 (jedan milijun) kuna, predviđeno je da odluku donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Uz članak 14.

Kako je Zakonom predviđen neposredan izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana brisane su odredbe Zakona koje su uređivale postupak iskazivanja nepovjerenja općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu, kao i odredbe kojima se uređivao način rada, te sastav poglavarstva.

Uz članak 15.

Ovlast imenovanja i razrješenja pročelnika dana je općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu.

Uz članak 16.

Utvrđeno je da općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan radi ostvarivanja zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave planira zapošljavanje istih.

Uz članak 17.

Određeno da općinski načelnik, odnosno gradonačelnik obavlja nadzor nad zakonitošću rada tijela mjesnog odbora, te da može raspustiti vijeće mjesnog odbora, ako ono učestalo krši statut jedinice, pravila mjesnog odbora ili ne izvršava povjerene mu poslove.

Brisana odredba koju je trebalo brisati prethodnim Zakonom o izmjenama i dopunama

Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi donesenim u mjesecu listopadu 2005. godine, budući je istim ukinuto razlikovanje između općina koje imaju više, odnosno manje od 3 000 stanovnika.

Uz članak 18.

Propisano da se protiv pojedinačnih akata koje donese predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne regionalne samouprave, te pojedinačnog akta koji donese općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan može pokrenuti upravni spor.

Uz članak 19.

Ukida se mogućnosti raspuštanja predstavničkog tijela u slučaju kada predstavničko tijelo ne izabere općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana u roku od 30 dana od konstituiranja, budući se nositelji izvršne vlasti više ne biraju iz redova predstavničkog tijela.

Uz članak 20.

Budući je člankom 8. ovog Zakona, tj. člankom 40.b stavkom 7. predviđeno imenovanje povjerenika Vlade Republike Hrvatske za obavljanje poslova iz djelokruga općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana kada isti budu razriješeni dužnosti budući je o tome donijeta odluka na referendumu, ovim člankom je to dodatno naglašeno, te je propisano da će Vlada Republike Hrvatske imenovati povjerenika u slučaju propisanim člankom 40.b stavak 7. ovog Zakona.

Uz članak 21.

Brisan članak 87. Zakona.

Uz članak 22.

Utvrđeno da općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan, kao i njihov zamjenik svoje dužnosti obavljaju profesionalno. Međutim zakonom je predviđeno da u općinama do 1.000 stanovnika općinsko vijeće općim aktom može odrediti da općinski načelnik i njegov zamjenik svoje dužnosti obavljaju bez zasnivanja radnog odnosa.

Uz članak 23.

Određeno da općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu, kao i njihov zamjeniku prava na temelju njihovih dužnosti prestaju danom izbora novog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, te da od dana raspisivanja izbora za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana pa do dana izbora novog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, općinski načelnik, gradonačelnik i župan mogu obavljati

samo poslove koji su neophodni za redovito i nesmetano funkcioniranje jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, a koji su uređeni ovim i drugim zakonima.

Uz članak 24.

Propisuje se obveza usklađivanja statuta i drugih općih akata jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s odredbama ovog Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu zakona.

Uz članak 25.

Predviđeno je da stupanjem na snagu Zakona prestaju vrijediti odredbe statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se odnose na izbor općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana i njihovih zamjenika, te općinskog, gradskog i županijskog poglavarstva, odnosno odredbe statuta koje se tiču povjerenja i razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana. Te je također određeno da stupanjem na snagu Zakona prestaju vrijediti odredbe druge odredbe statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su suprotne odredbama Zakona.

Uz članak 26.

Utvrđuje se da će ovaj Zakon stupiti na snagu 17. svibnja 2009. godine, dakle na dan održavanja prvih sljedećih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

V. FINANCIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU ZAKONA

Ocjenjuje se da provedba ovoga Zakona neće iziskivati osiguranje zasebnih i dodatnih financijskih sredstava u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

Za provedbu ovoga Zakona bit će potrebno međutim, osigurati dodatna sredstva u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Dodatna sredstva bit će potrebno osigurati za moguće održavanje referendumu. Ne može se procijeniti da li će doći do održavanja referendumu o pitanju razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, ili se tijekom cijelog mandata nositelja izvršne vlasti to pitanje neće ni postaviti. Konačan iznos troškova svakako će ovisiti o tome u koliko će se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave provesti referendumu i koliko puta u svakoj od jedinica.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA ZA DRUGO ČITANJE, TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Razlike između rješenja sadržanih u Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi koji je raspravljen u Hrvatskom saboru u drugom čitanju u svibnju 2007. godine, te rješenja sadržanih u Konačnom prijedlogu

zakona za treće čitanje, suštinske su prirode i predstavljaju poboljšanje i doradu zakonskog teksta u skladu s podnesenim amandmanima.

Bitna razlika u odnosu na Konačni prijedlog Zakona za drugo čitanje je u tome što je u Konačnom prijedlogu Zakona za treće čitanje propisano da se referendum o pitanju razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana provodi sukladno Zakonu o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave. Neovisno o tome na čiju inicijativu se pokreće referendum (inicijativu predstavničkog tijela ili građana) shodno se primjenjuju odredbe Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave, dakle odredbe kojima se uređuje pitanje inicijative za pokretanje referenduma, te provedba samog postupka referenduma. Sukladno ovoj novini brisane su sve odredbe sadržane u Konačnom prijedlogu Zakona za drugo čitanje kojima su bile propisane posebnosti vezane za referendum o razrješenju nositelja izvršnih ovlasti, te su time prihvaćeni amandmani klubova zastupnika Hrvatskog sabora kojima je predlagano brisanje odredbi kojima je bila propisana posebna većina birača upisanih u popis birača općine, grada, odnosno županije, kao i posebna većina propisana za iniciranje održavanja referenduma o razrješenju nositelja izvršne vlasti.

Nadalje, u odnosu na Konačni prijedlog Zakona za drugo čitanje Konačni prijedlog Zakona za treće čitanje ne sadrži odredbe kojima je bilo propisano raspuštanje predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ukoliko na referendumu o razrješenju općinskog načelnika, gradonačelnika i župana, te njihovog zamjenika istima ne bi bilo izglasano nepovjerenje.

Isto tako novinu predstavljaju i odredbe Prijedloga Zakona koje se odnose na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana. Naime, Zakonom je predviđeno da u jedinicama lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, statutom te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može biti propisano da zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana mora biti iz redova nacionalnih manjina. Ukoliko na izborima ne bude ostvareno to pravo raspisat će se dopunski izbori za zamjenika, pa je tako propisano da na dopunskim izborima pravo glasa imaju samo pripadnici nacionalne manjine koja ostvaruje pravo na zastupljenost, te da se na dopunske izbore primjenjuju odredbe Zakona o izborima župana, gradonačelnika grada Zagreba, gradonačelnika i općinskih načelnika, koje nisu u suprotnosti sa odredbama ovog Zakona. Za pravovaljanost kandidature na izborima potrebno je skupiti potpise u općinama do 1000 stanovnika 50 potpisa, a u preostalim općinama, gradovima i županijama 100 potpisa. Ukoliko budu provedeni dopunski izbori za zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana koji je iz redova pripadnika nacionalnih manjina u toj će jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan imati dva zamjenika.

Konačnim prijedlogom Zakona za treće čitanje propisane su prijelazne i završne odredbe u kojima je određeno da stupanjem na snagu ovog Zakona, a to je 17. svibnja 2009. godine prestaju vrijediti odredbe statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se odnose na izbor općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana i njihovih zamjenika, te općinskog, gradskog i županijskog poglavarstva, odnosno odredbe statuta koje se tiču povjerenja te razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJI SU BILI DANI NA KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA, A NISU PRIHVAĆENI, S OBRAZLOŽENJEM

Tijekom rasprave o Konačnom prijedlogu Zakona radna tijela Hrvatskog sabora, klubovi zastupnika i zastupnici istaknuli su amandmane koji su u najvećem dijelu uvaženi i ugrađeni u tekst Konačnog prijedloga Zakona.

Određeni amandmani koji su dani tijekom rasprave o Konačnom prijedlogu Zakona za drugo čitanje nisu usvojeni. Tako nije usvojen amandman Kluba HNS-a da se u prijelaznim i završnim odredbama uredi održavanje konstituirajuće sjednice predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave budući je pitanje konstituirajućih sjednica već uređeno Zakonom o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedenim Zakonom tako je propisan rok u kojem se sazivaju konstituirajuće sjednice, odnosno naredni rok u kojem se treba održati sjednica ukoliko u prvom roku ne bude održana konstituirajuća sjednica. Istim odredbama propisano je i tko saziva sjednice, te tko im predsjedava. Stoga, je mišljenje predlagatelja Zakona da novine predviđene u Konačnom prijedlogu Zakona ne utječu na dosadašnju praksu održavanja konstituirajućih sjednica jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te stoga nema potrebe da se ovim Zakonom posebno uređuje pitanje održavanja konstituirajućih sjednica nakon sljedećih lokalnih izbora koji se imaju održati u svibnju 2009. godine.

Nadalje, kako je prethodno navedeno u Konačnom prijedlogu zakona za treće čitanje propisana je primjena Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave, te je ocijenjeno da nema potrebe da se izraz „referendum“ zamijeni izrazom „izjašnjavanje“ kako je to predložio Klub zastupnika HDZ-a. Isto tako nisu prihvaćeni amandmani Kluba zastupnika SDSS-a, Kluba zastupnika nacionalnih manjina i zastupnika Zvonimira Mršića kojima su predložene izmjene članka 9. prijedloga Zakona, budući predlagatelj smatra da je novo predloženo rješenje članka 9. poboljšanje i dorada teksta Prijedloga zakona u odnosu na drugo čitanje. Također nisu prihvaćeni amandmani zastupnice Biserke Perman.